

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

13 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Timofti Vladimir
judecători – Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie și Boico Victor

juducând fără citarea părților, recursul ordinar, declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de circumscripție Chișinău – Bradu Valentina, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, în cauza penală privindu-l pe

Afteni Andrei xxxxx născut la xxxxx, originar din satul xxxxx, domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 02.12.2015 - 23.11.2016;
2. Instanța de apel: 26.12.2016 - 11.04.2017;
14.12.2017 – 02.05.2018;
3. Instanța de recurs: 22.08.2017 - 07.11.2017.
26.07.2018 – 13.11.2018.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 23 noiembrie 2016, Afteni Andrei a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(1) Codul Penal din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, de către organul de urmărire penală, inculpatul Afteni Andrei, este învinuit de faptul că, la data de 12 februarie 2014, în jurul orelor 17.00, în timp ce se afla în incinta CC „Unic”, situat pe bd. Ștefan cel Mare, nr. 8, mun. Chișinău, pe fundalul unor neînțelegeri apărute între el și cet. Verciuc Larisa, având scopul încălcării grosolane a ordinii publice, a adresat expresii injurioase în adresa ultimei ulterior, printr-o lovitură aplicată în regiunea piciorului a trântit-o la podea și continuându-și acțiunile criminale, care se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită i-a aplicat mai multe lovituri cu mâinile în regiunea capului cet. Verciuc Larisa, care deja era imobilizată și stătea la podea.

3. Sentința menționată a fost atacată cu *apel* de către procurorul Cazacu Alla, solicitând casarea sentinței Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 23 noiembrie 2016, pronunțată în privința inculpatului Afteni Andrei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu aplicarea în privința lui Afteni Andrei, a măsurilor de constrângere cu caracter medical, cu internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

3.1 În susținerea apelului declarat procurorul a invocat, că toate probele prezentate de acuzare incontestabil dovedesc vina ultimului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(1) din Codul penal.

Consideră acuzarea, că instanța a încălcat prevederile art. 382, 385 Cod de procedură penală. Prin urmare la emiterea sentinței instanța a ignorat să se expună asupra tuturor probelor administrate în cadrul urmăririi penale și anume nu a făcut referire la concluziile raportului de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 14a-2015 potrivit căreia s-a constatat că Afteni Andrei suferă maladie psihică cronică și evolutivă: Șizofrenie paranoidă cu sindrom halucinator-paranoid și din faptul că reieșind din analiza fenomenologiei comportamentale din timpul derulării evenimentelor cu conținutul infracțional din 12.02.2014, el se află în stare bolnăvicioasă menționată mai sus, care îl va priva de capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, nu putea acționa cu discernământ, din care considerente poate fi recunoscut iresponsabil de fapta comisă.

Dat fiind faptul spitalizării repetate în staționarul psihiatric, caracterul continuu evolutiv al maladii, lipsa criticii față de maladie și comportament ca și antecedentele penale repetate numitul necesită măsuri de siguranță cu caracter medical în sensul de a fi îndreptat în tratament prin constrângere în spitalul de psihiatrie cu supraveghere obișnuită. Totodată și în cadrul efectuării expertizei învinuitul Afteni Andrei, și-a recunoscut vina de cele comise.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, a fost respins apelul procurorului, ca nefondat, cu menținerea sentinței contestate.

5. Decizia instanței de apel, la 09 iunie 2017, a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul adjunct-interimar al procurorului șef al procuraturii de circumscripție Chișinău - Ciobanu Sergiu.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 07 noiembrie 2017, a fost admis recursul procurorului adjunct-interimar al procurorului șef al procuraturii de circumscripție Chișinău Sergiu Ciobanu, casată total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, în cauza penală a lui Afteni Andrei, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

7. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, a fost respins apelul declarat de către procurorul în Procuratura sectorului Centru, Cazacu Alla, cu menținerea fără modificări a sentinței contestate.

7.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de apel, a constatat că, la pronunțarea sentinței, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a tras concluzia că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii. Or, acuzatorul de stat nu a prezentat în cadrul instanței de fond, cât și în cadrul instanței de apel probe pe care și-a întemeiat acuzarea adusă inculpatului, exprimându-și în final acordul de a declara finalizată cercetarea judecătorească în lipsa audierii părții vătămate Verciuc Larisa, cât și a careva martori. Or, potrivit art.94 alin.(1) pct.9) Cod de procedură penală, în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute: fără a fi cercetate, în modul stabilit, în ședința de judecată.

De asemenea, instanța de apel a constatat că nu poate fi admisă în calitate de probă nici cererea din 14.02.2014, înregistrată la Inspectoratul de Poliție Ciocana, mun. Chișinău, înaintată de către Verciuc Larisa, prin care a solicitat atragerea la răspundere a lui Afteni Andrei, precum și declarațiile lui Afteni Andrei date atât la

faza urmăririi penale cât și în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond, prin care acesta a recunoscut vina, deoarece aceste elemente de fapt nu pot fi puse de unele singure la baza unei sentințe de condamnare, ci în ansamblu ca celelalte probe, apreciindu-le din punct de vedere a coroborării lor, sub toate aspectele și în mod obiectiv conform art.101 Cod Procedură Penală, mai mult ca atât, ținându-se cont de persoana lui Afteni Andrei, care este bolnav psihic și conform expertizei medico-legale psihiatrice este iresponsabil (f.d.37-39). Or, potrivit art.103 alin.(4) Cod Procedură Penală stipulează că, datele comunicate de bănuț, învinuit, inculpat nu pot servi ca probe dacă ele se bazează pe informații a căror sursă nu este cunoscută. Dacă declarațiile bănuțului, învinuitului, inculpatului se bazează pe spusele altor persoane, este necesar ca și aceste persoane să fie audiate.

Mai mult ca atât, potrivit raportului de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 14a-2015 din 21 ianuarie 2015, inculpatul Afteni Andrei a fost recunoscut ca fiind iresponsabil din care cauză, acesta din urmă este incapabil de a-și da seama de acțiunile lui sau să le dirijeze.

Apreciind din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, în ansamblu cu toate probele administrate atât în ședința de judecată a instanței de fond și a celei de apel, Colegiul penal a constatat cu certitudine, că instanței de fond și celei de apel nu i-au fost prezentate probe privind faptul, că inculpatul Afteni Andrei a comis infracțiunea imputată.

8. Decizia instanței de apel a fost atacată, la data de 14 iunie 2018, cu recurs ordinar de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău – Bradu Valentina, indicând **temeiul art.427 alin.1) pct.6) Cod procedură penală**, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, într-un alt complet de judecată invocând că vina lui Afteni Andrei, în comiterea infracțiunii incriminate în baza art.287 alin.(1) Cod penal, se dovedește și prin următoarele probe și mijloace materiale de probe: - cererea din 14.02.2014, înregistrată la Inspectoratul de Poliție Ciocana, mun. Chișinău, înaintată de către Verciuc Larisa, prin care a solicitat atragerea la răspundere a lui Afteni Andrei (f.d.9); - copia procesului-verbal cu privire la contravenție din 17.02.2014 privind sancționarea lui Afteni Andrei în baza contravenției prevăzute de art.78 alin.(2) Cod contravențional (f.d.14), care a fost anula prin hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 21.10.2015 (f.d.71); - declarațiile lui Afteni Andrei date la urmărirea penale în calitate de bănuț, reflectate în procesul-verbal de audiere în calitate de bănuț, (f.d.54); - declarațiile părții-vătămate Verciuc Larisa date la faza urmării penale, reflectate în procesul-verbal de audiere în calitate de parte-vătămată (f.d.32).

Acuzarea menționează, că în cadrul urmăririi penale, inițial fiind audiat Afteni Andrei, în privința ultimului nu erau careva documente care ar indica la starea lui de sănătate la acel moment. Ulterior, fiind dispusă efectuarea expertizei psihiatrico-legală ambulatorie, prin raportul din nr.14a- 2015 din 16.01.2015 (f.d.37-39) s-a constatat că este bolnav psihic și ...este „iresponsabil”.

Astfel, consideră acuzarea, că în cursul cercetării judecătorești au fost prezentate suficiente probe ce dovedesc vinovăția inculpatului, fiind acumulate de către organul de urmărire penală în strictă conformitate cu prevederile legislației procesual penale. Or, cumulul de probe prezentate cadrul cercetării judecătorești de către partea acuzării

dovedesc incontestabil vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate și nu contravin prevederilor art. 93, 94 Cod de procedură penală, iar nulitatea lor urmărirea penală și în instanța de fond, nu a fost invocată conform art. 251 Cod de procedură penală.

9. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis reieșind din următoarele considerente.

Conform art. 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totodată, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv să o caseze total, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Potrivit art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din conținutul art. 414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul constată că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

Recurentul invocă în recursul său temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

În acest context Colegiul penal lărgit ține să menționeze următoarele.

Conform art. 436 alin.(2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

9.1 După cum rezultă din actele cauzei, procurorul, prin ordonanță din 19.11.2015, în baza art.495 alin.(1) pct.2) Cod de procedură penală, a trimis cauza penală în instanța de judecată, deoarece s-a constatat că există temeiuri de a aplica față de Afteni Andrei, măsuri de constrângere cu caracter medical.

Prin sentința Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 23 noiembrie 2016, inculpatul Afteni Andrei, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin. (1) Codul penal, a fost achitat din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Colegiul penal, judecând apelul procurorului prin care a solicitat aplicarea în privința lui Afteni Andrei a măsurilor de constrângere cu caracter medical, l-a considerat nefondat, susținând soluția instanței de fond de achitare a inculpatului din motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Instanța de apel a constatat că, la caz atât în cadrul instanței de fond, cât și în cadrul instanței de apel procurorul nu a prezentat probe privind faptul, că inculpatul Afteni Andrei a comis infracțiunea imputată.

Conform prevederilor art. 497 Cod procedură penală, judecarea cauzelor trimise instanței în baza art.495 Cod procedură penală se face în ședință de judecată, potrivit dispozițiilor din Partea specială titl. II cap.I și III, cu participarea obligatorie a procurorului și apărătorului.

Potrivit art. 497 al.3 Cod procedură penală *„După terminarea cercetării judecătorești, instanța ascultă opiniile procurorului, părții vătămate, apărătorului și reprezentantului legal.”*

Aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, au fost ignorate de instanța de apel. Or, potrivit procesului verbal al ședinței de judecată din 25 aprilie 2018 se indică că, „se audiază R/legal Afteni Nina declarațiile sunt semnate și anexate la procesul verbal al ședinței de judecată”, iar potrivit materialelor cauzei careva proces verbal de audiere a r/legal Afteni Nina nu se atestă.

Analizând conținutul deciziei recurate, instanța de recurs constată că, instanța de apel menținând sentința de achitare, nu s-a expus asupra argumentelor procurorului din apel și nu a ținut cont de prevederile art.499 alin.(3) Cod de procedură penală și anume în ce privește sentința de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, potrivit căroră, *„în cazul în care participarea persoanei la săvârșirea infracțiunii nu a fost dovedită, precum și în cazul în care se constată circumstanțele prevăzute în art.285 CPP, instanța dă o sentință de încetare a procesului penal pe temeiurile constatate de ea, indiferent de existența și caracterul bolii persoanei, și anunță despre aceasta organele de ocrotire a sănătății”*.

Astfel, se reține că, prin sentința primei instanțe menținute de instanța de apel, a fost constatat că *”inculpatul Afteni Andrei, prin rechizitoriu este învinuit.....acțiunile lui fiind încadrate în baza art.287 al.1 Cod penal”....., concluzionând, că în acțiunile ultimului nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(1) Cod penal, motivându-și soluția, prin neprezentarea de către procuror a probelor și lipsa laturii obiective ale infracțiunii”,* constatări care contravin în totalmente prevederilor legale expuse în art. 499 Cod de procedură penală, fiind încălcată procedura de examinare și adoptare a sentinței de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, or, în cauza dată lipsește rechizitoriu, eroare de drept, invocată de procuror și în apel, care n-a fost înlăturată de instanța de apel, eroare ce se încadrează în prevederile art. 427 al.1 pct.6 Cod procedură penală.

Se reține, că hotărârea de achitare a lui Afteni Andrei, este contrară normelor procedurale, reieșind din faptul că inculpatului nu i-a fost înaintată învinuirea potrivit art. 291 al.1 lit. a Cod procedură penală care prevede că după terminarea urmăririi

penale „Dacă procurorul constată că au fost respectate dispozițiile prezentului cod privind urmărirea penală, că urmărirea penală este completă, că există probe suficiente și legal administrate, el dispune - pune sub învinuire făptuitorul conform prevederilor art.281 și 282, dacă acesta nu a fost pus sub învinuire în cursul urmării penale, apoi întocmește rechizitoriul prin care dispune trimiterea cauzei în judecată”.

La caz se constată, că procurorul a întocmit ordonanța de trimitere a cauzei în instanța de judecată pentru aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, potrivit dispoziției art. 495 al.1 pct.2 Cod procedură penală care prevede că „După terminarea urmării penale, procurorul, prin ordonanță, decide: trimiterea cauzei în instanța de judecată dacă s-a constatat că există temeiuri de a se aplica față de cel care a săvârșit infracțiune măsuri de constrângere cu caracter medical.”

Din circumstanțele expuse Colegiul penal lărgit conchide că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, deficitar și-a motivat soluția, încălcând prevederile art.414, 496-499 Cod de procedură penală, prin ce s-a comis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs deoarece soluționarea chestiunii respective ține de desfășurarea legală a procedurii de judecată în instanța de apel, care conform art. 414 Cod de procedură penală trebuie să judece apelurile din punct de vedere al stării de fapt și de drept, deci al legalității și temeiniciei sentinței atacate.

Totodată, se reține, că instanța de apel, a ignorat indicațiile instanței de recurs, date în decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 07 noiembrie 2017, care sunt obligatorii pentru instanța de rejudecare, potrivit dispozițiilor art. 436 al. (2) Cod de procedură penală, și a comis practic aceleași erori de drept.

Dreptul la un proces echitabil, în lumina Convenției Europene, se bazează pe respectarea cu strictețe a principiilor fundamentale ale procesului judiciar: „egalitatea armelor”, „contradictorialitatea” (mai ales în administrarea probelor), „motivarea deciziilor”, care semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața instanțelor de judecată, fără ca vre-una dintre ele să fie avantajată în raport cu cealaltă sau celelalte părți în proces, așa încât, părțile litigante să aibă posibilitatea de a-și susține punctul de vedere într-o așa manieră, încât să nu fie puse într-o situație dezavantajată una față de alta (a se vedea: CEDO, decizia din 22 februarie 1996, în cauza Bulut contra Austriei, parag.47; decizia din 18.02.1997, în cauza Niderost-Huber contra Elveției, parag.23).

Colegiul consideră, că erorile de drept comise la judecarea cauzei un pot fi corectate în instanța de recurs și din acest punct de vedere soluția instanței de apel urmează a fi casată și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel va ține seama de prevederile art.414, 417, 419 și art.101, 496-499 Cod de procedură penală, de explicațiile Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005, cu modificările ulterioare „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, de motivele expuse în prezenta decizie, iar în dependență de datele obținute a emite o hotărâre legală și întemeiată în privința inculpatului.

10. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procurorul în procuratura de Circumscripție Chișinău, Bradu Valentina.

Casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 mai 2018, în cauza penală privindu-l pe *Afteni Andrei xxxxx*, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **13 decembrie 2018**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor